

به نام خدا

مدل های خط مشی گذاری و تحلیل خط مشی در بخش عمومی

بخش پانزدهم

نظریه بازی: خط مشی گذاری به عنوان انتخابی عقلایی

در شرایط رقابتی

۲۱- نظریه بازی: خط‌مشی گذاری به عنوان انتخابی عقلایی در شرایط رقابتی

نظریه بازی به بررسی تصمیمات عقلایی در محیطی رقابتی بین دو یا چند نفر می‌پردازد. شرایط رقابتی به گونه‌ای است که بازده هر گزینه برای یک طرف، مرتبط به نتایج گزینه طرف دیگر است. در این نظریه از خط‌مشی گذاری، بهترین پیامد به عملکرد تصمیم‌گیرنده مقابل وابسته است.

در تئوری بازی نظر بر این است که تصمیم‌گیرندگان در مورد گزینه‌هایی به انتخاب می‌پردازند که با هم ارتباط خیلی نزدیک دارند. خط‌مشی‌گذاران باید به نحوی رفتار خود را تعدیل کنند که نه تنها بیانگر علائق و توانایی خودشان بلکه همچنین انتظارات و عملکرد اشخاص دیگر نیز باشد. یک بازیگر ممکن است یک شخص، گروه یا دولت باشد. در واقع هر شخصی با هدف‌های معینی قادر به انجام دادن یک عمل عقلایی است.

این تئوری توضیح نمی‌دهد که افراد واقعاً چگونه تصمیم می‌گیرند ولی نشان می‌دهد که اگر افراد کاملاً عقلایی تصمیم بگیرند، در وضعیت‌های رقابت‌آمیز به چه صورت موضع خواهند گرفت.

ضوابط بازی آشکار می‌سازد که چه انتخاب‌هایی در اختیار تمامی بازیگران قرار دارد. گزینه‌ها غالباً در یک جدول ماتریسی نشان داده می‌شود که انتخاب‌های قانونی هر بازیگر و تمامی پیامدهای بازی را ارائه می‌دهد.

بازیگر الف		بازیگر ب	
گزینه اول	گزینه اول	گزینه اول	گزینه دوم
نتیجه ۲	نتیجه ۱		
نتیجه ۴	نتیجه ۳		

امتیاز اختصاص یافته به هر نتیجه، به صورت ارزش‌های عددی و کمی در یکی از خانه‌های ماتریسی منظور می‌شود. برای مثال فرض کنید که دو راننده، خودروهای خود را با سرعت زیاد در جهت مخالف یکدیگر، هدایت می‌کنند. نتیجه این بازی، بستگی به تصمیم این دو راننده دارد. در اینجا هر راننده باید پیش‌بینی کند که «راننده دیگر چگونه عمل خواهد کرد.»

راننده الف	
تغییر مسیر	ادامه مسیر
الف) ۵- ب) ۵+	الف) ۱۰- ب) ۱۰-
الف) ۱- ب) ۱-	الف) ۵+ ب) ۵-

ادامه مسیر

راننده ب

تغییر مسیر

اصل اساسی نظریه بازی وجود یک استراتژی است. استراتژی اشاره به تصمیم‌گیری عقلایی است که در آن برای رسیدن به بازده بهینه حتی بعد از در نظر گرفتن تمامی حرکات احتمالی طرف مقابل اقداماتی طرح می‌شود. نظریه‌پردازان بازی برای تبیین استراتژی عقلایی اصطلاح «کم - زیاد» را به کار می‌برند، صرف نظر از آنچه که حریف انجام می‌دهد، خواه یک بازیکن حداکثر زیان را کاهش دهد، یا حداقل سود را افزایش دهد. اکثر نظریه‌پردازان «کم - زیاد» را به عنوان بهترین استراتژی عقلایی می‌شناسند.

برای مثال، تئوری بازی تفکری جالب در مورد خط‌مشی‌های دفاعی را فراهم می‌کند. خط‌مشی‌های دفاعی قدرت‌های بزرگ و دیگر کشورها وابسته به یکدیگرند. هر کشوری باید خط‌مشی‌های دفاعی خویش را با انعکاسی که از محیط اطراف خود کسب می‌کند، تنظیم نماید. تأمین امنیت ملی در برابر حملات خارجی یا حفاظت از منافع ملی در خارج کشور یکی از نگرانی‌های اصلی هر دولتی است.

یک راه معقول نسبت به ایجاد خط‌مشی‌های دفاعی، ارزیابی دقیق تهدیدهای بالقوه و بالفعل نسبت به علت و علایق آنان است. زمانی که تهدیدهای اصلی تشخیص داده شوند، گام بعدی عبارت است از توسعه استراتژی‌های مناسب جهت مقابله با آنها و حمایت از علایق ملت است.

شرایط نظریه بازی در زندگی واقعی به ندرت عینیت می‌یابد. گزینه‌های خط‌مشی به ندرت خود را به روشنی در یک ماتریس نشان می‌دهند. مهم‌تر این که خط‌مشی‌گذاران کمتر قادرند به ارزش‌های واقعی بازده گزینه‌های مختلف خط‌مشی خود یا مخالفان خود پی ببرند.